

Међународни рачуноводствени стандард 32

Финансијски инструменти: презентација

Циљ

1 [Брисан]

2 Циљ овог стандарда јесте да установи принципе за презентацију финансијских инструмената као обавеза или капитала и за пребијање финансијских средстава и финансијских обавеза. Примењује се на класификацију финансијских инструмената, из перспективе емитента, на финансијска средства, финансијске обавезе и инструменте капитала; класификацију камата, дивиденди, губитака и добитака у вези са њима; као и на околности у којима треба извршити пребијање финансијских средстава и финансијских обавеза.

3 Принципи садржани у овом стандарду допуњују принципе за признавање и одмеравање финансијских средстава и финансијских обавеза у IAS 39 *Финансијски инструменти: признавање и одмеравање*, и за белодањивање информација о њима у IFRS 7 *Финансијски инструменти: белодањивања*.

Делокруг

4 Овај стандард треба да примењују сви ентитети на све типове финансијских извештаја, изузев:

(а) оних учешћа у зависним, придруженим ентитетима или заједничким подухватима који се рачуноводствено обухватају у складу са IAS 27 *Консолидовани и појединачни засебни финансијски извештаји*; IAS 28 *Инвестиције у придружене ентитете* или IAS 31 *Учешћа у заједничким подухватима*. Међутим, у неким случајевима, IAS 27, IAS 28 или IAS 31 допуштају да се нека учешћа у зависним и придруженим ентитетима или заједничким подухватима рачуноводствено обухватају у складу са IAS 39; у тим случајевима, ентитети треба да примене захтеве овог стандарда. Такође, ентитети треба да примене овај стандард на све деривате повезане са учешћима у зависним и придруженим ентитетима и заједничким подухватима.

(б) права и обавеза по основу планова примања запослених, а на која се примењује IAS 19 *Примања запослених*.

(ц) [Брисан]

(д) уговора о осигурању као што је дефинисано у IFRS 4 *Уговори о осигурању*. Међутим, овај стандард се примењује на деривате који су уграђени у уговоре о осигурању ако IAS 39 захтева од ентитета да их засебно рачуноводствено обухвата. Штавише, емитент треба да примени овај стандард на уговоре о финансијским гаранцијама ако за њихово признавање и одмеравање примењује IAS 39, али треба да примени IFRS 4 ако изабере, у складу са параграфом 4(д) IFRS 4, да за њихово примењивање и одмеравање користи IFRS 4.

(е) финансијских инструмената који су под делокругом IFRS 4, јер садрже обележје дискреционог учешћа. Емитент ових инструмената ослобођен је примене параграфа 15–32 и AG25–AG35 овог стандарда на ова обележја, које се односе на прављење разлике између финансијских обавеза и инструмената капитала. Међутим, сви остали захтеви овог стандарда се примењују на наведене финансијске инструменте. Штавише, овај стандард се примењује на деривате који су уграђени у ове инструменте (видети IAS 39).

(ф) финансијских инструмената, уговора и обавеза у вези са трансакцијама плаћања акцијама на које се примењује IFRS 2 *Плаћање акцијама осим у случају*:

(i) уговора под делокругом параграфа 8–10 овог стандарда, на које се овај стандард примењује;

(ii) параграфа 33 и 34 овог стандарда, који треба да се примењују на сопствене акције купљене, продате, емитоване или поништене у вези са плановима запослених у вези са опцијама куповине или продаје акција под повољнијим условима, плановима запослених у вези са куповином акција и са свим осталим аранжманима плаћања акцијама.

5–7 [Брисани]

8 Овај стандард треба да се примењује код оних уговора о куповини или продаји неке нефинансијске ставке која се може измирити на нето основи готовином или неким другим финансијским инструментом, или разменом финансијских инструмената, као да су уговори финансијски инструменти, са изузетком уговора који су закључени и који се држе ради добијања или испоруке неке нефинансијске ставке у складу са очекиваним захтевима ентитета у погледу куповине, продаје или коришћења.

9 Постоје различити начини на које се уговори о куповини или продаји неке нефинансијске ставке могу измирити на нето основи готовином или путем неког другог финансијског инструмента или разменом финансијских инструмената. Ти начини обухватају:

(а) кад услови уговора дозвољавају било којој од страна да га измири на нето основи готовином или путем неког другог финансијског инструмента или разменом финансијских инструмената;

(б) кад способност измирења на нето основи готовином или другим финансијским инструментом, или разменом финансијских инструмената, није експлицитна у условима уговора, али ентитет има праксу измирења сличних уговора на нето основи готовином или другим финансијским инструментом, или разменом

финансијских инструмената (или путем закључивања уговора са другом страном о пребијању или продавањем уговора пре његовог извршења или истека)

(ц) кад, за сличне уговоре, ентитет има праксу преузимања испоруке нефинансијске ставке и њено продавање у кратком року након испоруке са циљем стварања добити из краткорочних флукуација цена или дилерске марже; и

(д) када се нефинансијска ставка, која је предмет уговора, може одмах конвертовати у готовину.

Уговор на који се примењују тачке (б) и (ц) се не закључује са намером примања или испоруке нефинансијске ставке у складу са очекивањима ентитета у погледу куповине, продаје или коришћења, и, сходно томе налази се у оквиру делокруга овог Стандарда. Други уговори на које је применљив параграф 8. се испитују да би се утврдило да ли су закључени и да ли се и даље држе са намером примања или испоруке нефинансијске ставке у складу са очекиваним захтевима ентитета у погледу куповине, продаје или коришћења и, у складу са тим, је под делокругом овог стандарда. Други уговори на које се примењује параграф 8 се процењују ради утврђивања тога да ли су закључени или настављају да се држе ради добијања или испоруке нефинансијске ставке у складу са очекиваним захтевима ентитета у погледу куповине, продаје или коришћења, и у складу са тим, да ли су под делокругом овог стандарда.

10 Уписана опција за куповину или продају неке нефинансијске ставке, која може да се измири на нето основи готовином, или другим финансијским инструментом, или разменом финансијских инструмената, у складу са параграфом 9(а) или (д) је под делокругом овог стандарда. Такав уговор се не може закључити у сврхе примања или испоруке нефинансијске ставке у складу са очекиваним захтевима ентитета у погледу куповине, продаје или коришћења.

Дефиниције (такође видети параграфе AG3–AG23)

11 У овом Стандарду користе се следећи изрази с наведеним значењима:

Финансијски инструмент је сваки уговор на основу кога настаје финансијско средство једног ентитета и финансијска обавеза или инструмент капитала другог ентитета.

Финансијско средство је свако средство које је:

(а) готовина;

(б) инструмент капитала другог ентитета;

(ц) уговорно право

(i) примања готовине или другог финансијског средства од другог ентитета; или

(ii) размене финансијских средстава или финансијских обавеза с другим ентитетом под условима

који су потенцијално повољни; или

(д) уговор који ће бити или може бити измирен инструментима сопственог капитала ентитета и који је:

(i) недериватни, за који ентитет јесте или може бити у обавези да прими променљив број инструмената сопственог капитала ентитета; или

(ii) дериватни, који ће бити или може бити измирен другачије него разменом фиксног износа готовине или другог финансијског средства за фиксни број инструмената сопственог капитал ентитета. За ову потребу, инструменти сопственог капитала ентитета не обухватају финансијске инструменте са правом поновне продаје емитенту класификоване као инструменти капитала у складу са параграфима 16А и 16Б, инструменте који ентитету намећу обавезу да другој страни преда сразмерни део нето имовине ентитета само при ликвидацији и који су класификовани као инструменти капитала у складу са параграфима 16Ц и 16Д или инструменти који су уговори за будуће примање или давање инструмената сопственог капитала ентитета.

Финансијска обавеза је свака обавеза која је:

(а) уговорна обавеза

(i) давања готовине или другог финансијског средства другом ентитету; или

(ii) размењивања финансијских средстава или финансијских обавеза с другим ентитетом према условима који су потенцијално неповољни за ентитет; или

(б) уговор који ће бити или може бити измирен инструментима сопственог капитала ентитета и који је:

(i) недериватни, за који ентитет јесте или може бити у обавези да достави променљив број инструмената сопственог капитала ентитета; или

(ii) дериватни, који ће бити или може бити измирен другачије, а не разменом фиксног износа готовине или другог финансијског средства за фиксни број инструмената сопственог капитала ентитета. За ову потребу, инструменти сопственог капитала ентитета не обухватају финансијске инструменте са правом поновне продаје емитенту класификоване као инструменте капитала у складу са параграфима 16А и 16Б, инструменте који ентитету намећу обавезу да другој страни преда сразмерни део нето имовине ентитета само при ликвидацији и који су класификовани као инструменти капитала у складу са параграфима 16Ц и 16Д или инструменти који су уговори за будуће примање или давање инструмената сопственог капитала ентитета.

Изузетно, инструмент који испуњава дефиницију финансијске обавезе се класификује као инструмент капитала уколико има сва обележја и испуњава све услове дате у параграфима 16А и 16Б или параграфима 16Ц и 16Д.

Инструмент капитала јесте сваки уговор којим се доказује резидуално учешће у средствима ентитета након одбијања свих његових обавеза.

Фер вредност је износ за који се средство може разменити, или обавеза измирити, између обавештених, вољних страна у оквиру независне трансакције.

Инструмент са правом поновне продаје емитенту је финансијски инструмент који имаоцу даје право да врати инструмент издаваоцу у замену за готовину или друго финансијско средство или се аутоматски враћа издаваоцу у случају настанка неизвесних догађаја у будућности или у случају смрти или повлачења имаоца инструмента.

12 Следећи појмови дефинисани су у параграфу 9 IAS 39 и користе се у овом стандарду са значењима наведеним у IAS 39.

- амортизована вредност финансијског средства или финансијске обавезе
- финансијска средства расположива за продају
- престанак признавања
- дериват
- метод ефективне камате
- финансијско средство или финансијска обавеза по фер вредности кроз биланс успеха
- уговор о финансијској гаранцији
- утврђена обавеза
- предвиђена трансакција
- ефективност хеџинга
- ставка хеџинга
- инструмент хеџинга
- инвестиције које се држе до доспећа
- зајмови и потраживања
- редован начин куповине или продаје
- трошкови трансакције

13 У овом стандарду, изрази “уговор” и “уговорни” се односе на споразум две или више страна, који има јасне економске последице и по ком стране имају мало или немају никакво дискреционо право његовог избегавања, обично зато што их споразум законски обавезује. Уговори, па тиме и финансијски инструменти, могу имати различите облике и не морају бити у писаном облику.

14 У овом стандарду, израз “ентитет” обухвата појединце, ортаклуке, корпоративна тела, трустове и владине агенције.

Презентација

Обавезе и капитал (видети и параграфе AG13-AG14J и AG25-AG29)

15 Емитент финансијског инструмента треба да при почетном признавању класификује инструмент или његове саставне делове као финансијску обавезу, финансијско средство или инструмент капитала у складу са суштином уговорног аранжмана и дефиницијама финансијске обавезе, финансијског средства и инструмента капитала.

16 Када емитент примени дефиниције из параграфа 11 у циљу одређивања да ли је финансијски инструмент инструмент капитала, а не финансијска обавеза, инструмент се квалификује као инструмент капитала ако, и само ако су испуњена оба услова (а) и (б) наведена у даљем тексту.

(а) Инструмент не садржи никакву уговорну обавезу:

(i) достављања готовине или другог финансијског средства другом ентитету; или

(ii) размењивања финансијских средстава или финансијских обавеза са другим ентитетом према условима који су потенцијално неповољни за емитента; или

(б) Ако ће инструмент бити или може бити измирен инструментима сопственог капитала емитента, и који је:

(i) недериватни инструмент, који не обухвата никакву уговорну обавезу емитента да испоручи променљив број инструмената сопственог капитала; или

(ii) дериватни инструмент, који ће бити измирен само када емитент размени фиксни износ готовине или другог финансијског средства за фиксни број инструмената сопственог капитала. За ову сврху, инструменти сопственог капитала емитента не обухватају инструменте који имају сва обележја и испуњавају услове дате у параграфима 16А и 16Б или параграфима 16Ц и 16Д или инструменте који су уговори за будуће примање или испоруку инструмената сопственог капитала емитента.

Уговорна обавеза, укључујући и ону која настаје из дериватног финансијског инструмента, која ће или може резултирати у будућем примању или испоруци инструмената сопственог капитала самог емитента, али не испуњава услове (а) и (б) наведене у претходном тексту, не сматра се инструментом капитала. Као изузетак, инструмент који испуњава дефиницију финансијске обавезе је класификован као инструмент капитала уколико

има сва обележја и испуњава услове дате у параграфима 16А и 16Б или параграфима 16Ц и 16Д.

Инструменти са правом поновне продаје емитенту

16А Финансијски инструмент са правом поновне продаје емитенту садржи уговорну обавезу издаваоца да откупи или исплати тај инструмент за готовину или друго финансијско средство у случају искоришћења опције утрживости. Као изузетак у погледу дефиниције финансијске обавезе, инструмент који садржи такву обавезу се класификује као инструмент капитала уколико има сва следећа обележја:

(а) даје право имаоцу на сразмеран део нето имовине ентитета у случају ликвидације ентитета. Нето имовина ентитета је имовина која преостане након умањења за сва остала полагања права на имовину ентитета. Сразмеран део се одређује:

- (i) дељењем нето имовине ентитета при ликвидацији на јединице једнаког износа; и
- (ii) множењем тог износа са бројем јединица које држи ималац финансијског инструмента.

(б) Инструмент је у класи инструмената који су подређени свим осталим класама инструмента. Да би био таква класа инструмент:

(i) нема приоритет над осталим полагањима права на имовину ентитета при ликвидацији, и

(ii) не мора се конвертовати у други инструмент пре него што се нађе у класи инструмената који су подређени свим осталим класама инструмента.

(ц) Сви финансијски инструменти у класи инструмената који су подређени свим осталим класама инструмента имају идентична обележја. На пример, сви морају бити са правом поновне продаје емитенту и формула или метод који се користи за израчунавање цене откупа или надокнаде је исти за све инструменте у тој класи.

(д) Осим уговорне обавезе издаваоца да откупи или исплати тај инструмент за готовину или друго финансијско средство, инструмент не садржи друге уговорне обавезе давања новца или другог финансијског средства другом ентитету или размене финансијских средстава или финансијских обавеза са другим ентитетом по условима који су потенцијално неповољни за ентитет нити је уговор који се мора или може измирити путем инструмената сопственог капитала ентитета као што је наведено у подпараграфу (б) дефиниције финансијске обавезе.

(е) Укупно очекивани токови готовине приписиви инструменту током периода трајања инструмента су суштински базирани на добитку или губитку, промени у признатој нето имовини или промени фер вредности признате и непризнате нето имовине ентитета током периода трајања инструмента (искључујући ефекте инструмента).

16Б Да би се инструмент класификовао као инструмент капитала, поред тога што инструмент мора да има сва напред наведена обележја, издавалац не сме имати друге финансијске инструменте или уговоре чији су:

(а) укупно очекивани токови готовине приписиви инструменту током периода трајања инструмента суштински базирани на добитку или губитку, промени у признатој нето имовини или промени фер вредности признате и непризнате нето имовине ентитета током периода трајања инструмента (искључујући ефекте таквог инструмента или уговора) и

(б) ефекти такви да суштински одређују или ограничавају повраћај резидуалне вредности имаоцима инструмената са правом поновне продаје емитенту.

За потребе примене ових услова, ентитет неће узимати у обзир нефинансијске уговоре са имаоцима инструмената описаних у параграфу 16А који имају уговорне одредбе и услове сличне са уговорним одредбама и условима еквивалентног уговора који може бити закључен између стране која није ималац инструмента и ентитета – издаваоца. Уколико ентитет не може одредити да је овај услов испуњен, неће класификовати инструмент са правом поновне продаје емитенту као инструмент капитала.

Инструменти, или компоненте инструмента, који ентитету намеће обавезу да другој страни преда сразмерни део нето имовине ентитета само при ликвидацији

16Ц Неки финансијски инструменти садрже уговорну обавезу за ентитет издаваоца да другој страни преда сразмерни део нето имовине ентитета само при ликвидацији. Обавеза настаје када је ликвидација извесна или је изван контроле ентитета (на пример ентитет са ограниченим периодом пословања) или када је настанак неизвестан али је опција избора имаоца инструмента. Као изузетак у погледу дефиниције финансијске обавезе, инструмент који садржи такву обавезу се класификује као инструмент капитала уколико има сва следећа обележја:

(а) даје право имаоцу на сразмеран део нето имовине ентитета у случају ликвидације ентитета. Нето имовина ентитета је имовина која преостане након умањења за сва остала полагања права на имовину ентитета. Сразмеран део се одређује:

- (i) дељењем нето имовине ентитета при ликвидацији на јединице једнаког износа; и
- (ii) множењем тог износа са бројем јединица које држи ималац финансијског инструмента.

(б) Инструмент је у класи инструмената који су подређени свим осталим класама инструмента. Да би био таква класа инструмент:

- (i) нема приоритет над осталим полагањима права на имовину ентитета при ликвидацији, и

(ii) не мора се конвертовати у други инструмент пре него што се нађе у класи инструмената који су подређени свим осталим класама инструмента.

(ц) Сви финансијски инструменти у класи инструмената који су подређени свим осталим класама инструмента имају идентичну уговорну обавезу за ентитет издаваоца да другој страни преда сразмерни део нето имовине ентитета при ликвидацији.

16Д Да би се инструмент класификовао као инструмент капитала, поред тога што инструмент мора да има сва напред наведена обележја, издавалац не сме имати друге финансијске инструменте или уговоре чији су:

(а) укупно очекивани токови готовине приписиви инструменту током периода трајања инструмента суштински базирани на добитку или губитку, промени у признатој нето имовини или промени фер вредности признате и непризнате нето имовине ентитета током периода трајања инструмента (искључујући ефекте таквог инструмента или уговора) и

(б) ефекти такви да суштински одређују или ограничавају повраћај резидуалне вредности имаоцима утрживих инструмената.

За потребе примене ових услова, ентитет неће узимати у обзир нефинансијске уговоре са имаоцима инструмената описаних у параграфу 16А који имају уговорне одредбе и услове сличне са уговорним одредбама и условима еквивалентног уговора који може бити закључен између стране која није ималац инструмента и ентитета – издаваоца. Уколико ентитет не може одредити да је овај услов испуњен, неће класификовати утрживи инструмент као инструмент капитала.

Рекласификација инструмената са правом поновне продаје емитенту и инструмената који ентитету намеће обавезу да другој страни преда сразмерни део нето имовине ентитета само при ликвидацији

16Е Ентитет ће класификовати финансијски инструмент као инструмент капитала у складу са параграфима 16А и 16Б или параграфима 16Ц и 16Д од датума када инструмент има сва обележја и испуњава услове дефинисане у тим параграфима. Ентитет ће рекласификовати финансијски инструмент од датума када инструмент престане да има сва обележја или престане да испуњава услове дефинисане тим параграфима. На пример, уколико ентитет исплати све издате инструменте без права поновне продаје емитенту и преостали неисплаћени инструменти са правом поновне продаје емитенту имају сва обележја и испуњавају све услове из параграфа 16А и 16Б, ентитет треба да рекласификује инструменте са правом поновне продаје емитенту као инструменте капитала од датума када је исплатило инструменте без права поновне продаје емитенту.

16Ф Ентитет ће на следећи начин рачуноводствено обухватити рекласификацију инструмента у складу са параграфом 16Е:

(а) Рекласификовати инструмент капитала као финансијску обавезу од датума када инструмент престане да има сва обележја или престане да испуњава услове параграфа 16А и 16Б или параграфа 16Ц и 16Д. Финансијска обавеза се мери по фер вредности инструмента на датум рекласификације. Ентитет у капиталу признаје све разлике између књиговодствене вредности инструмента капитала и фер вредности финансијске обавезе на датум рекласификације.

(б) Рекласификовати финансијску обавезу као капитал од датума када инструмент има сва обележја и испуњава услове параграфа 16А и 16Б или параграфа 16Ц и 16Д. Инструмент капитала се мери по књиговодственој вредности финансијске обавезе на датум рекласификације.

Непостојање уговорне обавезе да се исплати готовина или преда друго финансијско средство (параграф 16(а))

17 Уз изузетак за услове описане у параграфима 16А и 16Б или параграфима 16Ц и 16Д, кључно обележје за разликовање финансијске обавезе од инструмента капитала је постојање уговорне обавезе једне стране у финансијском инструменту (емитента) било да исплати готовину или преда друго финансијско средство другој страни (имаоцу) или да размени финансијска средства или финансијске обавезе са имаоцем, према условима који су за емитента потенцијално неповољни. Иако ималац инструмента капитала може да има право да прими сразмерни део дивиденди или других расподела из капитала, емитент нема уговорну обавезу да врши такве расподеле зато што се од њега не може захтевати да исплати готовину или преда друго финансијско средство другој страни.

18 Суштина финансијског инструмента, а не његов правни облик, одређује његову класификацију у извештају о финансијској позицији емитента. Иако се суштина и правни облик обично подударају, то није увек случај. Неки финансијски инструменти имају правни облик капитала, али су по својој суштини обавезе, док други могу комбиновати обележја својствена инструментима капитала и обележја својствене финансијским обавезама. На пример:

(а) приоритетна акција која предвиђа обавезан откуп од стране емитента за фиксни или одредиви износ на фиксни или одредиви будући датум, или даје имаоцу право да захтева од емитента да откупи инструмент на или после одређеног датума за фиксни или одредиви износ, сматра се финансијском обавезом.

(б) финансијски инструмент са правом поновне продаје емитенту у замену за готовину или неко друго

финансијско средство (“инструмент са правом поновне продаје емитенту”) представља финансијску обавезу, осим инструмената који су класификовани као инструменти капитала у складу са параграфима 16А и 16Б или параграфима 16Ц и 16Д. Финансијски инструмент је финансијска обавеза чак и када се износ готовине или другог финансијског средства утврђује на основу индекса или друге ставке која има потенцијал повећавања или смањивања. Постојање опције за имаоца да врати инструмент емитенту у замену за готовину или друго финансијско средство значи да дати инструмент са правом поновне продаје емитенту задовољава дефиницију финансијске обавезе, осим инструмената који су класификовани као инструменти капитала у складу са параграфима 16А и 16Б или параграфима 16Ц и 16Д. На пример, отворени инвестициони фондови без фиксног износа капитала, трустови за инвестирање у акције, партнерства и неки кооперативни ентитети могу обезбедити својим власницима или члановима право да откупе своја учешћа, у сваком тренутку, за износ готовине, што резултира да се учешће власника или чланова класификује као финансијска обавеза, осим за оне инструменте који су класификовани као инструменти капитала у складу са параграфима 16А и 16Б или параграфима 16Ц и 16Д. Међутим, класификација ових права као финансијских обавеза не искључује употребу израза као што су “вредност нето средстава приписива власницима” и “промена вредности нето средстава приписиве власницима” у финансијским извештајима ентитета који нема уплаћени капитал (као неки инвестициони фондови или трустови за инвестирање у акције, видети Илустративни пример 7) или употребу додатних обелодањивања да би се показало да се укупна учешћа свих чланова састоје од ставки као што су резерве које задовољавају дефиницију капитала и инструменти са правом поновне продаје емитенту који не задовољавају дефиницију капитала (видети Илустративни пример 8).

19 Ако ентитет нема безусловно право да избегне исплату готовине или предају другог финансијског средства да измири уговорну обавезу, оваква обавеза задовољава дефиницију финансијске обавезе, осим за инструменте који су класификовани као инструменти капитала у складу са параграфима 16А и 16Б или параграфима 16Ц и 16Д. На пример:

(а) ограничавање могућности ентитета да испуни уговорну обавезу, као што је немогућност прибављања стране валуте или потреба да се од регулаторних тела добије одобрење за плаћање, не поништава емитентову уговорну обавезу или уговорно право имаоца садржано у финансијском инструменту.

(б) уговорна обавеза, која зависи од избора супротне стране да реализује своје право откупа, представља финансијску обавезу зато што ентитет нема безусловно право да избегне исплату готовине или предају другог финансијског средства.

20 Финансијски инструмент који не установљава експлицитно уговорну обавезу исплате готовине или предаје другог финансијског средства може индиректно да установи такву обавезу кроз своје рокове и услове. На пример:

(а) финансијски инструмент може садржати нефинансијску обавезу која се мора измирити ако, и само ако, ентитет не успе да изврши расподелу или откуп инструмента. Ако ентитет може да избегне пренос готовине или другог финансијског средства само измирењем нефинансијске обавезе, финансијски инструмент се сматра финансијском обавезом.

(б) финансијски инструмент је финансијска обавеза ако обезбеђује да ће ентитет при њеном измирењу или да:

(i) исплати готовину или преда друго финансијско средство; или

(ii) преда сопствене акције за чију је вредност утврђено да знатно превазилази вредност готовине или другог финансијског средства.

Иако ентитет нема експлицитну уговорну обавезу да исплати готовину или преда финансијско средство, алтернатива измирења акцијама је таква да ће да ентитет извршити измирење готовином. У сваком случају, имаоцу је у суштини загарантован износ који је бар једнак опцији измирења готовином. (видети параграф 21).

Извршење уговора помоћу инструмената сопственог капитала ентитета (параграф 16(б))

21 Уговор није инструмент капитала само зато што може довести до примања или предаје инструмената сопственог капитала ентитета. Ентитет може имати уговорно право или обавезу да прими или преда одређени број својих акција или других инструмената капитала, тако да фер вредност инструмената сопственог капитала ентитета који треба да се приме или предају буде једнака износу уговорног права или обавезе. Такво уговорно право или обавеза може бити за фиксни износ или за износ који флукутира, делимично или у потпуности, као одговор на промене варијабле, које нису тржишна цена инструмената сопственог капитала ентитета (на пример, каматна стопа, цена робе или цена финансијског инструмента). Два примера су (а) уговор да се преда онај број инструмената сопственог капитала ентитета који ће одговарати вредности од н.ј. 10⁰ и (б) уговор да се преда онај број инструмената сопственог капитала ентитета који одговара вредности 100 унци злата. Такав уговор представља финансијску обавезу ентитета иако је ентитет мора или може измирити достављањем инструмената сопственог капитала. Он не представља инструмент капитала зато што ентитет користи променљиви број инструмената сопственог капитала да би измирио обавезу из уговора. Сходно томе, уговор не представља резидуално учешће у средствима ентитета након одбијања свих његових обавеза.

22 Осим у случају дефинисаном у параграфу 22А, уговор који ће ентитет измирити (примањем или) достављањем фиксног броја инструмената сопственог капитала у замену за фиксни износ готовине или неког

другог финансијског средства представља инструмент капитала. На пример, емитована опција акција која даје другој страни право куповине фиксног броја акција ентитета за фиксну цену или за фиксно одређени износ главнице обвезнице представља инструмент капитала. Промене фер вредности уговора настале из флукуација у тржишним каматним стопама, које не утичу на износ готовине или другог финансијског средства које треба да се исплати или прими, нити на број инструмената капитала који треба да се прими или преда, при измирењу уговора не спречавају да уговор буде инструмент капитала. Свака примљена накнада (као што је премија добијена за уписану опцију или варант на сопствене акције ентитета) се директно додаје у капитал. Свака плаћена накнада (као што је премија плаћена за купљену опцију) се одузима директно од капитала. Промене фер вредности инструмента капитала се не признају у финансијским извештајима.

22А Уколико су инструменти сопственог капитала ентитета који ће бити примљени или дати од стране ентитета по измирењу уговора финансијски инструменти са правом поновне продаје емитенту са свим обележјима и испуњеним условима из параграфа 16А и 16Б, или инструменти који ентитету намеће обавезу да другој страни преда сразмерни део нето имовине ентитета само при ликвидацији са свим обележјима и испуњеним условима из параграфа 16Ц и 16Д, уговор је финансијско средство или финансијска обавеза. Ово укључује уговоре који ће бити измирили тако што ће ентитет примити или дати одређени број таквих инструмената у замену за одређени износ готовине или другог финансијског средства.

23 Уз изузетак за услове описане у параграфима 16А и 16Б или параграфима 16Ц и 16Д, уговор који садржи обавезу за ентитет да купи инструменте сопственог капитала за готовину или друго финансијско средство ствара финансијску обавезу у висини садашње вредности откупног износа (на пример, садашње вредности форвард откупне цене, цене извршења опције или неког другог откупног износа). Ово је случај чак иако је сам уговор инструмент капитала. Један пример је обавеза ентитета из форвард уговора да купи инструменте сопственог капитала за готовину. Кад се финансијска обавеза на почетку признаје према IAS 39, њена фер вредност (садашња вредност откупног износа) се рекласификује из капитала. Накнадно, финансијска обавеза се одмерава у складу са IAS 39. Ако уговор истекне без испоруке, књиговодствена вредност финансијске обавезе се рекласификује у капитал. Уговорна обавеза ентитета да купи инструменте сопственог капитала ствара финансијску обавезу за садашњу вредност откупног износа чак иако обавеза куповине зависи од тога да ли ће друга страна да искористи своје право на откуп (на пример, уписана продајна опција која даје другој страни право да прода ентитету његове инструменте сопственог капитала за фиксну цену).

24 Уговор који ће ентитет измирити достављањем или примањем фиксног броја инструмената сопственог капитала у замену за променљиви износ готовине или неког другог финансијског средства представља финансијско средство или финансијску обавезу. Један пример би био уговор где ентитет треба да преда 100 својих инструмената капитала у замену за износ готовине, израчунат да буде једнак вредности 100 унци злата.

Одредбе о потенцијалном измирењу

25 Финансијски инструмент може захтевати од ентитета да, у случају наступања или ненаступања неизвесних будућих догађаја (или по исходу неизвесних околности) који су изван контроле и емитента и имаоца инструмента, као што су промена берзанског индекса, индексу цена на мало, каматне стопе или захтева за опорезивањем или будућих прихода емитента, нето прихода или односа дуга према акцијама, исплати готовину или преда неко друго финансијско средство, или да измири финансијски инструмент на неки други начин, али тако да он представља финансијску обавезу. Емитент таквог инструмента нема безусловно право да избегне исплату готовине или предају другог финансијског средства (или да избегне такав начин измирења финансијског инструмента који би представљао финансијску обавезу). Према томе, овде се ради о финансијској обавези емитента, осим ако:

(а) део потенцијално измириве обавезе за коју се може захтевати измирење готовином или неким другим финансијским средством (или на неки други начин који би представљао финансијску обавезу) није стваран; или

(б) се од емитента може захтевати да измири обавезу готовином или неким другим финансијским средством (или, на неки други начин који би представљао финансијску обавезу) само у случају да дође до његове ликвидације; или

(ц) инструмент има сва обележја и испуњава све услове из параграфа 16А и 16Б.

Опције измирења

26 Кад дериватни финансијски инструмент даје једној од страна избор како да се врши измирење (на пример, емитент или ималац може да одабере измирење нето готовином или разменом акција за готовину), тај инструмент је финансијско средство или финансијска обавеза, осим ако све алтернативе измирења не воде томе да је то инструмент капитала.

27 Пример дериватног финансијског инструмента са опцијом измирења који је финансијска обавеза је опција куповине или продаје акција под повољнијим условима коју емитент може одлучити да измири нето готовином или разменом својих акција за готовину. Слично томе, неки уговори за куповину или продају нефинансијске ставке у замену за сопствене инструменте капитала ентитета су под делокругом овог стандарда зато што се могу измирити или предајом нефинансијске ставке или нето готовином или другим финансијским

инструментом (видети параграфе 8–10). Такви уговори су финансијска средства или финансијске обавезе, а не инструменти капитала.

Сложени финансијски инструменти (видети и параграфе AG30–AG35 и Илустративне примере 9–12)

28 Емитент недериватног финансијског инструмента треба да процени услове финансијског инструмента да би одредио да ли инструмент садржи и компоненту обавезе и компоненту капитала. Такве компоненте треба засебно класификовати као финансијске обавезе, финансијска средства или инструменте капитала у складу са параграфом 15.

29 Ентитет признаје засебно компоненте финансијског инструмента који (а) ентитету ствара финансијску обавезу и (б) имаоцу инструмента даје опцију да га конвертује у инструмент капитала ентитета. На пример, обвезница или сличан инструмент који има лац може конвертовати у фиксни број обичних акција ентитета је сложен финансијски инструмент. Са становишта ентитета, такав инструмент се састоји од две компоненте: финансијске обавезе (уговорног аранжмана да се исплати готовина или преда друго финансијско средство) и инструмента капитала (куповне опције која имаоцу даје право конвертовања инструмента у фиксни број обичних акција ентитета у оквиру утврђеног временског периода). Економски ефекат емитовања таквог инструмента је суштински исти као истовремено емитовање дужничког инструмента са одредбом раног измирења и варанта за куповину обичних акција, или емитовање дужничког инструмента са одвојивим варантима за куповину акција. Према томе, у свим случајевима, ентитет у свом извештају о финансијској позицији засебно приказује компоненте обавезе и компоненте капитала.

30 Класификовање компоненти обавезе и капитала конвертибилног инструмента не мења се као резултат промене вероватноће да ће се опција конверзије извршити, чак и кад извршење те опције може донети економске користи неким имаоцима. Имаоци не морају увек деловати онако како се то очекује јер, на пример, пореске последице које резултирају из конверзије могу да буду различите за поједине имаоце. Штавише, вероватноћа конверзије ће се мењати с времена на време. Уговорна обавеза ентитета да изврши будућа плаћања остаје важећа све док се дефинитивно не угаси путем конверзије, доспећа инструмента или путем неке друге трансакције.

31 IAS 39 се бави одмеравањем финансијских средстава и финансијских обавеза. Инструменти капитала су инструменти који пружају доказ о резидуалном учешћу у средствима ентитета након одбијања свих његових обавеза. Стога, када се почетна књиговодствена вредност сложеног финансијског инструмента алоцира на компоненте капитала и обавеза, компоненти капитала се додељује резидуални износ након одбијања износа засебно одређеног за компоненту обавеза од фер вредности инструмента у целини. Вредност свих дериватних обележја (као што је куповна опција) уграђених у сложени финансијски инструмент која не представљају компоненту капитала (попут опције конверзије капитала) се укључује у компоненту обавеза. Збир књиговодствених вредности приписаних компонентама обавезе и капитала при почетном признавању увек је једнак фер вредности која би се приписала инструменту у целини. Засебним почетним признавањем компоненти инструмента не долази до настанка добитка ни губитка.

32 Према приступу описаном у параграфу 31, емитент обвезнице која се може конвертовати у обичне акције утврђује прво књиговодствену вредност компоненте обавезе одмеравањем фер вредности сличне обавезе (укључујући сва уграђена дериватна обележја која нису обележја капитала) која нема са њом повезану компоненту капитала. Књиговодствена вредност инструмента капитала који је представљен опцијом конверзије инструмента у обичне акције се онда утврђује одузимањем фер вредности финансијске обавезе од фер вредности сложеног финансијског инструмента у целини.

Поново стечене сопствене акције (видети и параграф AG36)

33 Ако ентитет поново стекне своје инструменте сопственог капитала, ти инструменти (“поново стечене сопствене акције”) треба да се одбију од капитала. Никакав добитак или губитак не треба да се призна по основу куповине, продаје, емитовања или поништавања инструмента сопственог капитала тог ентитета. Такве поново стечене сопствене акције могу стећи и држати ентитет или други чланови консолидоване групе. Одговарајућа накнада која се плаћа или добија треба да се призна директно у капитал.

34 Износ поново стечених сопствених акција у поседу се обелодањује засебно или у самом извештају о финансијској позицији или у напоменама, у складу са IAS 1 Презентација финансијских извештаја. Ентитет обезбеђује обелодањивања у складу са IAS 24 Обелодањивања повезаних страна ако ентитет поново стекне своје инструменте сопственог капитала од повезаних страна.

Кamate, дивиденде, губици и добици (видети и параграф AG37)

35 Камате, дивиденде, губици и добици који се односе на неки финансијски инструмент, или неку његову компоненту класификовану као финансијску обавезу, треба да се признају у билансу успеха као расход или приход. Расделе имаоцима инструмента капитала треба да се књиже од стране ентитета

директно на терет капитала, нето од свих користи по основу пореза на добитак у вези са њима. Трошкови трансакција настали при капиталној трансакцији треба да се рачуноводствено обухвате као одбитак од капитала, нето од свих користи по основу пореза на добитак у вези са њима.

36 Класификација финансијског инструмента као финансијске обавезе или као инструмента капитала одређује да ли се камате, дивиденде, губици и добици, који се односе на тај инструмент, признају као приход или расход у билансу успеха. Тако, исплате дивиденди на акције које су у целини признате као обавезе, класификују се као расходи исто као и камате на обвезнице. Слично томе, добици и губици повезани са откупима или рефинансирањима финансијских обавеза признају се у билансу успеха, док се откупи или рефинансирања инструмената капитала, признају као промена у капиталу. Промене фер вредности инструмента капитала се не признају у финансијским извештајима.

37 Ентитет обично прави разне трошкове при емитовању или стицању инструмената сопственог капитала. Ти трошкови могу обухватати котизације и друге регулаторне накнаде, износе плаћене правним, рачуноводственим или другим стручним саветницима, трошкове штампања и таксе. Трошкови трансакција од капиталне трансакције се рачуноводствено обухватају као одбитак од капитала (нето од свих користи по основу од пореза на добитак у вези са њима) до износа до ког се сматрају инкременталним трошковима, директно приписивим капиталној трансакцији, који би иначе могли бити избегнути. Трошкови капиталне трансакције од које се одустало признају се као расход.

38 Трошкови трансакција који се односе на емитовање сложеног финансијског инструмента се алоцирају на компоненту обавезе и компоненту капитала у оквиру сложеног инструмента сразмерно алокацији прихода. Трошкови трансакција који се заједнички односе на више од једне трансакције (на пример, трошкови истовремене понуде неких акција и листинга на берзи других акција) алоцирају се на те трансакције коришћењем основе за алокацију која је рационална и доследна сличним трансакцијама.

39 Износ трошкова трансакција који се рачуноводствено обухвата одузимањем од капитала у том периоду се обелодањује засебно према IAS 1 *Презентација финансијских извештаја*. Износ пореза на добитак у вези са њим који се признаје директно у капитал се укључује у агрегиран износ текућих и одложених пореза на добитак, који се књижи на у корист или на терет капитала који је обелодањен према IAS 12 *Порез на добитак*.

40 Дивиденде класификоване као расход могу се презентовати у извештају о укупном резултату или засебном билансу успеха (ако се презентује), или са каматом на друге обавезе или као засебна ставка. Поред захтева овог стандарда, обелодањивање камата и дивиденди предмет је IAS 1 и IFRS 7. У неким околностима, због разлика између камата и дивиденди у погледу питања као што је могућност пореског одбитка, пожељно је да се засебно обелодане у извештају о укупном резултату или засебном билансу успеха (ако се презентује). Обелодањивање пореских ефеката врши се у складу са IAS 12.

41 Добици и губици који се односе на промене књиговодствене вредности неке финансијске обавезе се признају као приход или расход у билансу успеха чак и кад се односе на инструмент који обухвата право на резидуално учешће у средствима ентитета у замену за готовину или друго финансијско средство (видети параграф 18(б)). Према IAS 1, ентитет засебно приказује у самом извештају о укупном резултату добитак или губитак који је настао при поновном одмеравању таквог инструмента, када је то релевантно за објашњавање перформанси ентитета.

Пребијање финансијског средства и финансијске обавезе (видети и параграфе AG38 и AG39)

42 **Финансијско средство и финансијска обавеза треба да се пребију, а нето износ презентује у извештају о финансијској позицији, само у следећим случајевима:**

(а) ако ентитет има законски спроводиво право на пребијање признатих износа; и

(б) ако ентитет намерава да изврши измирење по нето основи или истовремено да реализује средство и измири обавезу.

При рачуноводственом обухватању преноса финансијског средства, који не задовољава услове за престанак признавања, ентитет не треба да пребије пренето средство и обавезу у вези са њим (видети IAS 39, параграф 36).

43 Овај стандард захтева презентацију финансијских средстава и финансијских обавеза на нето основи, кад то одражава очекиване будуће токове готовине ентитета по основу измирења два или више засебних финансијских инструмената. Када ентитет има право да прими или плати само један нето износ, и намерава то да учини, он заправо има само једно једино финансијско средство или финансијску обавезу. У другачијим околностима се финансијска средства и финансијске обавезе презентују засебно у доследно њиховим карактеристикама као ресурса или као обавеза ентитета.

44 Пребијање признатог финансијског средства и признате финансијске обавезе те презентација нето износа разликују се од престанка признавања финансијског средства или финансијске обавезе. Мада пребијање не узрокује признавање добитка или губитка, престанак признавања финансијског инструмента не само да доводи до уклањања претходно признате ставке из извештаја о финансијској позицији, већ такође може довести и до признавања добитка или губитка.

45 Право на пребијање је дужничково законско право, по основу уговора или по неком другом основу, да у потпуности или делимично измири или на други начин елиминише износ који дугује повериоцу, паралелним

поређењем тог износа са износом који њему дугује поверилац. У ретким околностима, дужник може да има законско право да упореди износ који му дугује трећа страна са износом који он дугује повериоцу, под условом да постоји споразум између те три стране, којим се јасно утврђује дужничко право на пребијање. Будући да је право на пребијање законско право, услови који су у основи тог права се могу разликовати од једног до другог правног система, те се морају имати у виду они закони који ће се применити на односе између страна.

46 Постојање спроводивог законског права на пребијање финансијског средства и финансијске обавезе утиче на права и обавезе у вези са финансијским средством и финансијском обавезом и може битно да утиче на изложеност ентитета кредитном ризику и ризику ликвидности. Међутим, постојање овог права, само по себи, не представља довољну основу за пребијање. Недостатак намере да се искористи такво право или измирење изврши истовремено не утиче на износ и временски распоред будућих токова готовине ентитета. Кад ентитет намерава да искористи такво право или да изврши истовремено измирење, презентовање средства и обавезе на нето основи адекватније одражава износе и временски распоред очекиваних будућих токова готовине, као и ризике којима су ти токови готовине изложени. Намера једне или обе стране да се изврше измирење на нето основи, али без законског права да то учине, није довољна да оправда пребијање, јер права и обавезе у вези са појединачним финансијским средством и финансијском обавезом остају непромењени.

47 Намере ентитета у погледу измирења одређених средстава и обавеза могу бити под утицајем његове уобичајене пословне праксе, захтева финансијских тржишта и других околности које могу ограничити могућност нето измирења или истовременог измирења. Кад ентитет има право на пребијање, али не намерава да изврши нето измирење или истовремено реализовати средство и измирити обавезу, ефекат таквог права на изложеност ентитета кредитном ризику обелодањују се у складу са параграфом 36 у IFRS 7.

48 Истовремено измирење два финансијска инструмента може да се изврши, на пример, код активност клириншке организације на организованом финансијском тржишту или у директној размени. У тим околностима су токови готовине, у ствари, једнаки једном нето износу и не постоји изложеност кредитном ризику или ризику ликвидности. У другим околностима ентитет може да измири два инструмента тако што ће засебно примити и платити њихове износе, чиме се излаже кредитном ризику за пуни износ средства или ризику ликвидности за пуни износ обавезе. Такве изложености ризицима могу бити значајне, без обзира што су релативно кратке. Према томе, реализација финансијског средства и измирење финансијске обавезе третирају се као истовремени, само ако трансакције настају истог тренутка.

49 Услови изнети у параграфу 42 обично нису испуњени и пребијање је обично неоправдано у следећим случајевима:

(а) када се неколико различитих финансијских инструмената користи у симулирању обележја једног финансијског инструмента ("синтетички инструмент");

(б) кад финансијска средства и финансијске обавезе настају из финансијских инструмената који су изложени истом примарном ризику (на пример, средства и обавезе у портфељу форвард уговора или других дериватних инструмената), али укључују различите уговорне стране;

(ц) кад су финансијска или друга средства дата као колатерал за нерегресирани финансијске обавезе;

(д) кад дужник издваја финансијска средства ради измирења обавезе, али без оних средстава које је поверилац прихватио за измирење обавезе (на пример, отплатни фонд); или

(е) кад се очекује да ће се обавезе, настале као резултат догађаја који узрокују губитке, надокнадити од треће стране по основу потраживања из полисе осигурања.

50 Ентитет који спроводи више трансакција финансијских инструмената са једном супротном страном, може склопити споразум о укупном поравнању са том страном. Такав уговор омогућава једно нето измирење свих финансијских инструмената обухваћених тим споразумом у случају неиспуњења обавеза или престанка било ког споразума. Овакве споразуме обично користе финансијске институције да се заштите од губитка у случају банкрота или других догађаја који имају за последицу да супротна страна није у могућности да измири своје обвезе. Споразум о укупном поравнању обично уређује право пребијања које ступа на снагу и утиче на реализацију или измирење појединачних финансијских средстава и финансијских обавеза, само након одређене ситуације неиспуњења обавеза или у другим околностима чије се појављивање не очекује у уобичајеном току пословања. Споразум о укупном поравнању не пружа основу за пребијање осим ако нису испуњена оба критеријума из параграфа 42. Када се финансијска средства и финансијске обавезе, које су предмет споразума о укупном поравнању не пребијају, ефекат споразума на изложеност ентитета кредитном ризику обелодањује се у складу са параграфом 36 IFRS 7.

Обелодањивање

51–95 [Брисани]

Датум ступања на снагу и прелазни период

96 Ентитет треба да примењују овај стандард за годишње периоде који почињу 1. јануара 2005. године или касније. Ранија примена је дозвољена. Ентитети не треба да примењују овај стандард за годишње периоде који почињу пре 1. јануара 2005. године, осим ако истовремено не примењују и IAS 39 (издање из децембра 2003.

године), укључујући промене које су објављене у марту 2004. године. Ако неки ентитет примењује овај стандард за период који почиње пре 1. јануара 2005. године, тај ентитет треба да обелодани ту чињеницу.

96А *Финансијски инструменти са правом поновне продаје емитенту и обавезе настали током ликвидације* (измене IAS 32 и IAS 1), објављене у фебруару 2008. године, уводе захтев да се финансијски инструменти који имају сва обележја и испуњавају критеријуме из параграфа 16А и 16Б или параграфа 16Ц и 16Д класификују као инструменти капитала, мењају параграфе 11, 16, 17–19, 22, 23, 25, AG13, AG14 и AG27, и уводе параграфе 16А–16Ф, 22А, 96Б, 96Ц, 97Ц, AG14А–AG14Ј и AG29А. Ентитет примењује ове измене за годишње периоде који почињу 1. јануара 2009. године или касније. Ранија примена је дозвољена. Уколико ентитет примењује измене за ранији период обелодањује ту чињеницу и у исто време примењује повезане измене IAS 1, IAS 39, IFRS 7 и IFRIC 2.

96Б *Финансијски инструменти са правом поновне продаје емитенту и обавезе настали током ликвидације* уводи изузећа ограниченог обима; стога ентитет неће примењивати ова изузећа по аналогији.

96Ц Калификација инструмената у оквиру овог изузећа је ограничена на рачуноводствено обухватање таквих инструмената према IAS 1, IAS 32, IAS 39 и IFRS 7. Инструменти се не сматрају инструментима капитала према другим смерницама, као на пример IFRS 2 *Плаћање акцијама*.

97 Овај стандард се примењује ретроспективно.

97А IAS 1 (ревидиран 2007. године) је изменио терминологију која се користи у свим IFRS. Поред тога, њиме је измењен параграф 40. Ентитет примењује ове измене за годишње периоде који почињу 1. јануара 2009. године или касније. Уколико ентитет примењује IAS 1 (ревидиран 2007. године) за ранији период, ове измене се такође примењују за тај ранији период.

97Б IFRS 3 (ревидиран 2008. године) је избрисао параграф 4(ц). Ентитет примењује ове измене за годишње периоде који почињу 1. јула 2009. године или касније. Уколико ентитет примењује IFRS 3 (ревидиран 2008. године) за ранији период, ове измене се такође примењују за тај ранији период.

97Ц Када примењује измене описане у параграфу 96А, од ентитета се захтева да раздвоји сложене финансијске инструменте који садрже обавезу да другој страни преда сразмерни део нето имовине ентитета само при ликвидацији на засебне компоненте обавезе и капитала. Уколико компонента обавезе није више неизмирена, ретроспективна примена ових измена IAS 32 укључује раздвајање две компоненте капитала. Прва компонента би била у задржаној добити и представљала би кумулативну камату насталу по основу компоненте обавезе. Друга компонента би представљала првобитну компоненту капитала. Стога ентитет не треба да раздвоја ове две компоненте уколико компонента обавезе није неизмирена на датум примене измена.

97Д Параграф 4 је измењен у оквиру *Побољшања IFRS*, објављених у мају 2008. године. Ентитет примењује ове измене за годишње периоде који почињу 1. јануара 2009. године или касније. Ранија примена је дозвољена. Уколико ентитет примењује измене за ранији период обелодањује ту чињеницу и за тај ранији период примењује измене параграфа 3 из IFRS 7, параграфа 1 из IAS 28 и параграфа 1 из IAS 31 објављене у мају 2008. године. Ентитету је дозвољено да ове измене примени проспективно.

Повлачење осталих саопштења

98 Овај стандард замењује IAS 32 *Финансијски инструменти: обелодањивање и презентација* ревидиран 2000. године.

99 Овај стандард замењује следећа тумачења:

(а) SIC–5, *Класификација финансијских инструмената – одредбе о потенцијалном измирењу*;

(б) SIC–16, *Акцијски капитал – Поновно стечени инструменти сопственог капитала (Поновно стечене сопствене акције)*;

(ц) SIC–17, *Капитал – Трошкови капиталних трансакција*.

100 Овај Стандард повлачи нацрт SIC тумачења Д34 *Финансијски инструменти – Инструменти или права која може откупити ималац*.

Прилог

Упутство за примену

IAS 32 Финансијски инструменти: презентација

Овај прилог чини саставни део овог стандарда.

AG1 Ово упутство за примену објашњава примену појединих аспеката овог стандарда.

AG2 Овај стандард се не бави са признавањем или одмеравањем финансијских инструмената. Захтеви о признавању и одмеравању финансијских средстава и финансијских обавеза су изнети у IAS 39.

Дефиниције (параграфи 11–14)

Финансијска средства и финансијске обавезе

AG3 Валута (готовина) је финансијско средство јер представља средство размене и због тога је основа на којој се одмеравају и признају све трансакције у финансијским извештајима. Готовински депозит код банке или сличне финансијске институције финансијско је средство јер представља уговорно право депонента да добије готовину од финансијске институције или да изда чек или сличан инструмент на терет свог рачуна, а у корист повериоца у плаћању финансијске обавезе.

AG4 Уобичајени примери финансијских средстава који представљају уговорно право на добијање готовине у будућности и одговарајуће финансијске обавезе која представља уговорну обавезу исплате готовине у будућности су:

- (а) потраживања од купаца и обавезе према добављачима,
- (б) потраживања и обавезе по основу меница,
- (ц) потраживања и обавезе по основу кредита, и
- (д) потраживања и обавезе по основу обвезница.

У сваком случају, уговорно право једне стране да прими готовину (или обавеза да плати) је повезано са одговарајућом обавезом друге стране да готовину исплати (или право да прими).

AG5 Друга врста финансијског инструмента је она за коју економска корист која ће бити примљена или дата представља финансијско средство које није готовина. На пример, обавеза по основу менице платива у државним обвезницама даје имаоцу уговорно право да прими, а емитенту уговорну обавезу да изврши исплату у државним обвезницама, а не готовином. Обвезнице су финансијска средства јер представљају обавезу државе која их је емитовала да исплати готовину. Стога је меница финансијско средство имаоца менице и финансијска обавеза емитента менице.

AG6 “Неискупиви” дужнички инструменти (као што су “неискупиве” обвезнице без фиксног датума доспећа са редовним исплатама камате, неискупиве обвезнице и менице на основу капитала) обично дају имаоцу уговорно право пријема плаћања на основу камата на фиксне датуме који се протежу до неодређене будућности, било без права повраћаја главнице или с правом на повраћај главнице под условима који то чине мало вероватним или врло далеким у будућности. На пример, ентитет може емитовати финансијски инструмент у ком се обавезује да ће стално вршити годишња плаћања једнака исказаној каматној стопи од 8 процената, примењеној на исказани номинални или исказани износ главнице од 1.000 н.ј. Претпостављајући да је 8 процената тржишна каматна стопа у време емитовања инструмента, емитент преузима уговорну обавезу којом ће извршити низ будућних плаћања камате која има фер вредност (садашњу вредност) од 1.000 н.ј. приликом почетног признавања. Ималац и емитент инструмента имају финансијско средство и финансијску обавезу, тим редоследом.

AG7 Уговорно право или уговорна обавеза примања, испоруке или размене финансијских инструмената је само по себи финансијски инструмент. Низ уговорних права или обавеза задовољава дефиницију финансијског инструмента ако на крају доводи до примања или плаћања готовином или до стицања или емитовања инструмента капитала.

AG8 Могућност да се изврши уговорно право или захтев да се задовољи уговорна обавеза могу бити апсолутни или могу бити условљени настанком будућег догађаја. На пример, финансијска гаранција је уговорно право зајмодавца да прими готовину од гаранта, а одговарајућа уговорна обавеза гаранта да исплати зајмодавца, ако зајмопрималац не испуни своју обавезу. Уговорно право и обавеза постоје због прошлих трансакција или догађаја (претпоставка гаранције) чак иако су зајмодавчева способност да оствари своја права и захтев према гаранту да испуни своју обавезу условљени будућим неиспуњењем обавезе од стране зајмопримаоца. Условно право и обавеза задовољавају дефиницију финансијског средства и финансијске обавезе, чак иако се таква средства и обавезе не признају увек у финансијским извештајима. Нека од ових условљених права или обавеза могу бити уговори о осигурању који су под делокругом IFRS 4.

AG9 Према IAS 17 *Лизинг*, финансијски лизинг сматра се првенствено правом даваоца лизинга да прими и обавезом корисника лизинга да измири низ плаћања која су суштински иста као и спојеним исплатама главнице и камате по уговору о кредиту. Давалац лизинга обрачунава своју инвестицију у износу потраживања према уговору о лизингу, а не само према самом средству које је предмет лизинга. Пословним лизингом сматра се првенствено недовршен уговор који обавезује даваоца лизинга да обезбеди употребу средства у будућим

периодима у замену за накнаду сличну накнади за услугу. Давалац лизинга и даље обрачунава само средство које је предмет лизинга, а не потраживање које ће према уговору бити наплаћено у будућности. Према томе, финансијски лизинг сматра се финансијским инструментом, а пословни лизинг се не сматра финансијским инструментом (осим појединачних плаћања која су тренутно доспела и платива).

AG10 Физичка средства (као што су залихе, некретнине, постројења и опрема), те средства која су предмет лизинга и нематеријална имовина (као што су патенти и робне марке) нису финансијска средства. Контрола таквих физичких средстава и нематеријалне имовине пружа могућност стварања прилива готовине или другог финансијског средства, али не доводи до садашњег права да се прими готовина или друго финансијско средство.

AG11 Средства (као што су унапред плаћени расходи), код којих је будућа економска корист примање робе или услуга, а не право примања готовине или другог финансијског средства, нису финансијска средства. Слично томе, ставке попут одложених прихода и већине обавеза по варантима нису финансијске обавезе јер је одлив економских користи који је повезан са њима испоруке робе и услуга, а не уговорна обавеза на примање готовине или другог финансијског средства.

AG12 Обавезе или средства која нису уговорне природе, попут пореза на добитак који настаје као резултат законских захтева наметнутих од стране државе) нису финансијске обавезе ни финансијска средства. Рачуноводствено обухватање пореза на добитак се обрађује у IAS 12. Слично томе, изведене обавезе дефинисане у IAS 37 *Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина*, не настају из уговора и дакле нису финансијске обавезе.

Инструменти капитала

AG13 Примери инструмената капитала обухватају обичне акције које су без права поновне продаје емитенту, утрживе инструменте (видети параграфе 16А и 16Б), неке инструменте који ентитету намеће обавезу да другој страни преда сразмерни део нето имовине ентитета само при ликвидацији (видети параграфе 16Ц и 16Д), неке врсте приоритетних акција (видети параграфе AG 25 и AG 26), као и варанте или уписане куповне опције које дају могућност имаоцу да упише или купи фиксни број обичних акција ентитета који их је емитовао које су без права поновне продаје емитенту, у замену за фиксни износ готовине или другог финансијског средства. Обавеза ентитета да емитује или купи фиксни број инструмената сопственог капитала у замену за фиксни износ готовине или другог финансијског средства је инструмент капитала тог ентитета (осим у случајевима наведеним у параграфу 22А). Међутим, ако такав уговор садржи обавезу ентитета да плати готовином или неким другим финансијским средством (које није уговор класификован као капитал у складу са параграфима 16А и 16Б или параграфима 16Ц и 16Д), тако настаје обавеза за садашњу вредност откупног износа (видети параграф AG 27(а)). Емитент обичних акција које су без права поновне продаје емитенту преузима обавезу кад поступа формално вршећи дистрибуцију и тако законски постаје обавезан према акционарима да то уради. То може бити случај након објављивања дивиденде или када је ентитет отишао под стечај, а сва средства преостала након измирења обавеза постану расположива за поделу акционарима.

AG14 Купљена куповна опција или други сличан уговор који је стекао ентитет и који ентитету даје право да искипи фиксни број инструмената сопственог капитала у замену за достављање фиксног износа готовине или другог финансијског средства није финансијско средство ентитета (осим у случајевима наведеним у параграфу 22А). Уместо тога, свака накнада плаћена за такав уговор се одузима од капитала.

Класа инструмената која је подређена свим осталим класама (параграфи 16А(б) и 16Ц(б))

AG14А Једно од обележја параграфа 16А и 16Ц је да је финансијски инструмент у класи која је подређена свим осталим класама.

AG14Б Приликом одређивања да ли је инструмент у подређеној класи, ентитет процењује права потраживања инструмента при ликвидацији при чему за датум ликвидације узима датум када класификује инструмент. Ентитет поново врши класификацију уколико дође до промене релевантних околности. На пример, уколико ентитет изда или исплати други финансијски инструмент, то може утицати на то да ли је предметни инструмент и даље у класи која је подређена свим осталим класама.

AG14Ц Инструмент који има приоритетна права при ликвидацији ентитета није инструмент са правом на сразмерни део нето имовине ентитета. На пример, инструмент има приоритетна права при ликвидацији уколико имаоцу даје право на фиксну дивиденду при ликвидацији као додатак сразмерном делу нето имовине ентитета, при чему други инструменти у подређеној класи са правом на сразмерни део нето имовине ентитета немају исто то право при ликвидацији.

AG14Д Уколико ентитет има само једну класу финансијских инструмената, та класа се третира као класа која је подређена свим осталим класама.

Укупно очекивани токови готовине приписиви инструменту током периода трајања инструмента (параграф 16А(е))

AG14Е Укупно очекивани токови готовине приписиви инструменту током периода трајања инструмента морају бити суштински базирани на добитку или губитку, промени у признатој нето имовини или промени фер

вредности признате и непризнате нето имовине ентитета током периода трајања инструмента. Добитак или губитак и промене у признатој нето имовини се мере у складу са релевантним IFRS.

Трансакције у којима имаоца инструмента учествује ван функције власника ентитета (параграфи 16А и 16Ц)

AG14Ф Имаоца финансијског са правом поновне продаје емитенту инструмента или финансијског инструмента који садржи уговорну обавезу за ентитет да другој страни преда сразмерни део нето имовине ентитета само при ликвидацији може ући у трансакцију са ентитетом и ван улоге власника. На пример имаоца инструмента може бити запослен у ентитету. Само се токови готовине и уговорне одредбе и услови инструмента који се односе на имаоца инструмента у функцији власника узимају у обзир приликом процене да ли инструмент треба класификовати као капитал у складу са параграфом 16А или параграфом 16Ц.

AG14Г Пример је ограничено партнерство у коме постоје ограничени и општи партнери. Неки општи партнери могу дати гаранцију ентитету и примити надокнаду за пружање такве гаранције. У таквој ситуацији гаранција и повезани токови готовине одражавају имаоца инструмента у улози даваоца гаранције а не у улози власника ентитета. Стога таква гаранција и повезани токови готовине не резултира тиме да се општи партнери сматрају подређеним у односу на ограничене партнере и не би се узимали у обзир приликом процене да ли су уговорне одредбе и услови инструмената ограниченог партнерства и општег партнерства идентични.

AG14Х Други пример је споразум о расподели добитка или губитка којим се добитак или губитак распоређују на имаоце инструмента на бази пружених услуга или закључених послова током текуће и претходних година. Овакви споразуми су трансакције са имаоцима инструмената у којима они не наступају као власници и не би се узимале у обзир приликом процене обележја наведених у параграфу 16А или параграфу 16Ц. Међутим, споразум о расподели добитка или губитка којим се добитак или губитак распоређују на имаоце инструмента на бази номиналних износа њихових инструмената представљају трансакцију у којој имаоци инструмената наступају у функцији власника и узимао би се у обзир приликом процене обележја наведених у параграфу 16А или параграфу 16Ц.

AG14И Токови готовине и уговорне одредбе и услови трансакције између имаоца инструмента (који наступа ван функције власника) и ентитета издаваоца морају бити слични еквивалентној трансакцији која може настати између стране која није имаоца инструмента и ентитета издаваоца.

Непостојање других финансијских инструмената или уговора са укупним токовима готовине који суштински одређују или ограничавају повраћај резидуалне вредности имаоца инструмента (параграфи 16Б и 16Д)

AG14Ј Услов класификације финансијског инструмента, који иначе испуњава критеријуме параграфа 16А или параграфа 16Ц, као капитала је да ентитет нема других финансијских инструмената или уговора чији су (а) укупни токови готовине суштински базирани на добитку или губитку, промени у признатој нето имовини или промени фер вредности признате и непризнате нето имовине ентитета и (б) ефекти такви да суштински одређују или ограничавају повраћај резидуалне вредности. Следећи инструменти, настали у оквиру нормалних тржишних односа са неповезаним странама вероватно неће спречити класификацију инструмената, који иначе испуњава критеријуме параграфа 16А или параграфа 16Ц, као капитала:

- (а) инструменти чији се укупни токови готовине суштински базирају на специфичној имовини ентитета.
- (б) инструменти чији се укупни токови готовине базирају на проценту прихода.
- (ц) уговори којима се индивидуални запослени награђују за услуге пружене ентитету.
- (д) уговори којима се захтева плаћање безначајног процента добити за пружене услуге или добра.

Дериватни финансијски инструменти

AG15 Финансијски инструменти укључују примарне инструменте (као што су потраживања, обавезе и инструменти капитала), као и дериватне финансијске инструменте (као што су финансијске опције, фјучерси и форвардси, каматни и валутни свопови). Дериватни финансијски инструменти задовољавају дефиницију финансијског инструмента и стога су под делокругом овог стандарда.

AG16 Дериватни финансијски инструменти стварају права и обавезе које међу странама укљученим у инструмент имају ефекат преношења једног или више финансијских ризика својствених примарном финансијском инструменту. На почетку, дериватни финансијски инструменти дају једној страни право размене финансијских средстава или финансијских обавеза за другом страном под условима који су потенцијално повољни, или уговорну обавезу размене финансијских средстава или финансијских обавеза са другом страном под условима који су потенцијално неповољни. Међутим, то обично не резултира преносом основног примарног финансијског инструмента на почетку уговора, нити такав пренос нужно настаје по доспећу уговора. Неки инструменти садрже и право и обавезу размене. Пошто се услови размене утврђују на почетку дериватног инструмента, ти услови могу постати или повољни или неповољни, зависно од мењања цена на финансијским тржиштима.

AG17 Продајна или куповна опција за размену финансијских средстава или финансијских обавеза (то јест,

финансијских инструмената који нису инструменти сопственог капитала ентитета) даје имаоцу право на добијање потенцијалних будућих економских користи које произлазе из промена фер вредности финансијског инструмента који је основа уговора. Супротно томе, емитент опције преузима обавезу да се одрекне потенцијалних будућих економских користи или да сноси потенцијалне губитке економских користи произашлих из промена фер вредности основног финансијског инструмента. Уговорно право имаоца и обавеза емитента задовољавају дефиницију финансијског средства, односно финансијске обавезе. Финансијски инструмент који је основа уговора о опцији може бити било које финансијско средство, укључујући и акције у другим ентитетима и каматносно инструменте. Опција може захтевати да емитент емитује дужнички инструмент, а не да пренесе финансијско средство, али инструмент који је основа опције и даље би чинио финансијско средство имаоца кад би опција била извршена. Опционо право имаоца да размени финансијско средство под потенцијално повољним условима и обавеза емитента да размени финансијско средство под потенцијално неповољним условима разликују се од основног финансијског средства које треба разменити по извршењу опције. Природа имаоцевог права и емитентове обавезе не утиче на вероватноћу да се опција изврши.

AG18 Други пример дериватног финансијског инструмента је форвард уговор који се треба измирити за шест месеци у којем једна страна (купац) обећа да ће испоручити 1.000.000 н.ј. у готовини у размену за државне обвезнице са фиксном каматном стопом, номиналног износа 1.000.000 н.ј., а друга страна (продавац) обећава да ће испоручити државне обвезнице са фиксном каматном стопом номиналног износа 1.000.000 н.ј., у размену за 1.000.000 н.ј. у готовини. Током шест месеци, обе стране имају уговорно право и уговорну обавезу да размене финансијске инструменте. Ако тржишна цена државних обвезница порасте изнад 1.000.000 н.ј., услови ће бити повољни за купца, а неповољни за продавца; ако тржишна цена падне испод 1.000.000 н.ј., ефекат ће бити супротан. Купац има и уговорно право (финансијско средство) слично праву према куповној опцији коју поседује и уговорну обавезу (финансијску обавезу) сличну обавези према уписаној продајној опцији; продавац има уговорно право (финансијско средство) слично праву према продајној опцији коју поседује и уговорну обавезу (финансијску обавезу) сличну обавези према уписаној куповној опцији. Као код тих опција, та уговорна права и обавезе чине засебна финансијска средства и финансијске обавезе и разликују се од основних финансијских инструмената (обвезнице и готовина које треба разменити). Обе стране у форвард уговору имају обавезу коју морају да изврше у уговореном времену, док извршење према уговору о опцији настаје само ако и када ималац опције одлучи исту да изврши.

AG19 Многе друге врсте дериватних инструмената садрже право или обавезу за будућу размену, укључујући каматне и валутне свопове, "поклопце" (финансијске инструменте који гарантују највиши фиксни ниво каматне стопе), каматне распоне и "подове" (финансијске инструменте који гарантују најнижи фиксни ниво каматне стопе), сагласност повериоца да одобри зајам по наведеној стопи током одређеног периода, кредитне линије подршке којима се дужницима на тржиштима евро-валута омогућава да издају евро-обвезнице са доспећем краћим од годину дана (NIF) и акредитиве. Уговор о свопу каматних стопа може се посматрати као варијанта форвард уговора у ком се стране договоре да ће извршити низ будућих размена готовинских износа, где се један износ израчунава према флукутирајућој каматној стопи, а други према фиксној каматне стопе. Фјучерс уговори су друга варијанта форвард уговора, који се разликују првенствено по томе што су уговори стандардизовани и што се са њима тргује на берзи.

Уговори о куповини или продаји нефинансијских ставки (параграфи 8–10)

AG20 Уговори о куповини или продаји нефинансијских ставки не задовољавају дефиницију финансијског инструмента зато што уговорно право једне стране да прими нефинансијско средство или услугу и одговарајућа обавеза друге стране не успостављају садашње право или обавезу било које стране да прими, испоручи или размени финансијско средство. На пример, уговори који обезбеђују измирење само путем пријема или испоруке нефинансијске ставке (на пример, опције, фјучерс уговор или форвард уговор за сребро) нису финансијски инструменти. Многи робни уговори су такве врсте. Неки имају стандардизован облик и њима се тргује на организованим тржиштима на врло сличан начин као и са неким дериватним финансијским инструментима. На пример, робни фјучерс уговор може се одмах купити и продати за готовину јер је уврштен за трговање на берзи и може променити имаоца много пута. Међутим, стране које купују и продају уговоре, у ствари, тргују робом на коју се ти уговори односе. Способност куповине или продаје робног уговора за готовину, лакоћа с којом се може купити или продати, као и могућност преговарања о готовинском измирењу обавезе за пријем или испоруку робе, не мењају основни карактер уговора на начин који ствара финансијски инструмент. Ипак, неки уговори куповине или продаје нефинансијских ставки који се могу измирити нето или разменом финансијских инструмената, су под делокругом овог стандарда као да је реч о финансијским инструментима (видети параграф 8).

AG21 Уговор који укључује пријем или испоруку физичког средства не узрокује настанак финансијских средства једне стране и финансијске обавезе друге стране, осим ако се одговарајуће плаћање не одложи након датума преноса физичких средстава. То је случај код куповине или продаје робе на робни кредит.

AG22 Неки су уговори везани за робу, али не укључују измирење путем физичког пријема или испоруке робе. Они утврђују измирење кроз готовинска плаћања која су одређена према формули из уговора, а не кроз плаћања фиксних износа. На пример, износ главнице у обвезници може се израчунати применом тржишне цене нафте која

превладава на дан доспећа обвезнице за фиксну количину нафте. Главница се индексира у односу на цену робе, али се измирује само у готовини. Такав уговор представља финансијски инструмент.

AG23 Дефиниција финансијског инструмента, осим финансијског средства или финансијске обавезе, обухвата и уговор који узрокује настанак нефинансијског средства или нефинансијске обавезе. Такви финансијски инструменти често једној страни дају опцију размене финансијског средства за нефинансијско средство. На пример, обвезница везана за нафту може имаоцу дати право пријема низа фиксних периодичних исплата камате и фиксни износ главнице по доспећу, са опцијом размене износа главнице за фиксну количину нафте. Пожељност извршавања ове опције ће временом варирати у зависности од фер вредности нафте у односу на коефицијент размене готовине за нафту (берзански курс) садржан у обвезници. Намере имаоца обвезнице с обзиром у вези са њеним извршењем не утичу на суштину компоненте средства. Финансијско средство имаоца и финансијска обавеза емитента чине обвезницу финансијским инструментом, без обзира на друге врсте средства и обавеза који такође настају.

AG24 [Брисан]

Презентација

Обавезе и капитал (параграфи 15–27)

Непостојање уговорне обавезе да се исплати готовина или преда друго финансијско средство (параграфи 17–20)

AG25 Приоритетне акције могу се емитовати са различитим правима. При одређивању да ли је приоритетна акција финансијска обавеза или инструмент капитала, ентитет процењује одређена права која припадају тој акцији, те одређује да ли она приказује основну карактеристику финансијске обавезе. На пример, приоритетна акција која омогућава откуп на одређени датум или по опцији имаоца, садржи финансијску обавезу зато што емитент има обавезу да пренесе финансијска средства имаоцу такве акције. Потенцијална немогућност емитента да испуни обавезу откупа приоритетне акције, када се то захтева према уговору, било због недостатка средства, законског ограничења или недовољно добитка или резерви, не негира саму обавезу. Опција емитента да откупи акције за готовину не задовољава дефиницију финансијске обавезе, јер емитент нема садашњу обавезу да пренесе финансијска средства на акционаре. У овом случају, откуп акција је искључиво дискреционо право емитента. Међутим, обавеза може настати када емитент акција изврши своју опцију, обично формалним обавештењем акционарима о намери откупа акција.

AG26 Ако су приоритетне акције неоткупљиве, одговарајућа класификација тих акција се одређује према другим правима која им могу припадати. Класификација се заснива на процени суштине уговорних аранжмана и дефиницијама финансијске обавезе и инструмента капитала. Када су расподеле власницима кумулативних или некумулятивних приоритетних акција искључиво дискреционо право емитента, такве акције представљају инструмент капитала. На класификацију једне приоритетне акције као инструмента капитала или финансијске обавезе не утичу, на пример:

- (а) историјат вршења расподела;
- (б) намере вршења будућих расподела;
- (ц) Могући негативни утицај на цену обичних акција емитента ако расподеле нису извршене (због ограничења исплате дивиденди за обичне акције ако дивиденде нису исплаћене за приоритетне акције);
- (д) износ емитентових резерви;
- (е) очекивања емитента у погледу добитка или губитка за одређени период; и
- (ф) могућности или немогућности емитента да утиче износ добитка или губитка за одређени период.

Измирење помоћу инструмената сопственог капитала ентитета (параграфи 21–24)

AG27 Следећи примери илуструју како се класификују различите врсте уговора за инструменте сопственог капитала ентитета:

(а) Уговор који ће ентитет измирити примањем или достављањем фиксног броја сопствених акција без будуће накнаде, или разменом фиксног броја сопствених акција за фиксни износ у готовини или другом финансијском средству, је инструмент капитала (осим у случају дефинисаном у параграфу 22А). У складу са тим, свака накнада примљена или плаћена за такав уговор се директно додаје капиталу или одузима од њега. Један пример је емитована опција акције која даје другој страни право да купи фиксни број акција ентитета за фиксни износ готовине. Међутим, ако се уговором захтева да ентитет купи (откупи) своје сопствене акције готовином или другим финансијским средством на фиксни или одредиви датум или на захтев, ентитет такође признаје и финансијску обавезу за садашњу вредност откупног износа (уз изузетак за инструмената који имају сва обележја и испуњавају услове наведене у параграфима 16А и 16Б или параграфима 16Ц и 16Д). Један пример је обавеза ентитета по форвард уговору да изврши откуп фиксног броја својих сопствених акција за фиксни износ готовине.

(б) Обавеза ентитета да купи своје сопствене акције за готовину узрокује финансијску обавезу за садашњу вредност откупног износа чак иако број акција које ентитет мора да откупи није фиксан или ако је обавеза условљена правом друге стране на откуп (осим у случајевима наведеним у параграфима 16А и 16Б или параграфима 16Ц и 16Д). Пример условљене обавезе је емитована опција која захтева да ентитет откупи своје

сопствене акције за готовину у случају да друга страна изврши опцију.

(ц) Уговор који ће бити измирен у готовини или другом финансијском средству је финансијско средство или финансијска обавеза чак иако се износ готовине или другог финансијског средства који ће бити примљен или достављен заснива на променама тржишне цене инструмента сопственог капитала ентитета (осим у случајевима наведеним у параграфима 16А и 16Б или параграфима 16Ц и 16Д). Пример за то је опција акције измирена у нето готовини по нето основу.

(д) Уговор који ће бити измирен у променљивом броју сопствених акција ентитета, чија је вредност једнака фиксном износу или износу заснованом на променама основне варијабле (на пример, цена робе) је финансијско средство или финансијска обавеза. Пример чини уписана опција за куповину злата која се, ако се изврши, ентитет измирује нето у инструментима сопственог капитала путем достављањем онолико таквих инструмената колико има вредност једнаку вредности опцијског уговора. Такав уговор је финансијско средство или финансијска обавеза чак иако је основна варијабла сопствена цена акција ентитета, а не злато. Слично томе, уговор који ће бити измирен фиксним бројем сопствених акција ентитета, али ће права која припадају на основу тих акција варирати тако да ће вредност измирења бити једнака фиксном износу или износу који се заснива на променама основне варијабле, сматра се финансијским средством или финансијском обавезом.

Одредбе о потенцијалном измирењу (параграф 25)

AG28 Параграф 25 захтева да ако део одредбе о потенцијалном измирењу којом се може захтевати измирење у готовини или другом финансијском средству (или на други начин који би резултирао да инструмент постане финансијска обавеза) није стваран, та одредба о измирењу не утиче на класификацију финансијског инструмента. Према томе, уговор који захтева измирење у готовини или у променљивом броју сопствених акција ентитета само приликом настанка догађаја који је веома редак, изразито неуобичајен и мало вероватан, је инструмент капитала. Исто тако, измирење у фиксном броју сопствених акција ентитета може бити искључено из уговора у околностима који су ван контроле ентитета, али ако те околности немају стварну могућност настанка, класификација као инструмента капитала је прикладна.

Третман у консолидованим финансијским извештајима

AG29 У консолидованим финансијским извештајима, ентитет представља учешћа без права контроле – то јест, учешћа других страна у капиталу и приходу својих зависних ентитета у складу са IAS 1 и IAS 27. При класификацији финансијског инструмента (или његове компоненте) у консолидованим финансијским извештајима, ентитет разматра све услове договорене између чланова групе и ималаца инструмента ради утврђивања да ли група у целини има обавезу испоруке готовине или другог финансијског средства повезану са инструментом или измирења на начин који доводи до класификације као обавезе. Кад зависни ентитет у групи емитује финансијски инструмент, а матични ентитет или други ентитет из групе се договори о додатним условима директно са власницима инструмента (на пример, гаранција), та група можда неће имати дискреционо право над расподелом или откупом. Иако зависни ентитет може класификовати инструмент, без обзира на ове додатне услове у својим појединачним финансијским извештајима, ефекат других уговора између чланова групе и ималаца инструмента се разматра да би се обезбедило да консолидовани финансијски извештаји одражавају уговоре и трансакције закључене од стране групе у целини. У мери у којој постоји таква обавеза или одредба о измирењу, инструмент (или његова компонента која је предмет обавезе) се класификује као финансијска обавеза у консолидованим финансијским извештајима.

AG29А Неке врсте инструмената који намећу уговорну обавезу ентитету се класификују као инструменти капитала у складу са параграфима 16А и 16Б или параграфима 16Ц и 16Д. Класификација у складу са овим параграфима је изузетак у односу на принципе примењене у овом стандарду у погледу класификације инструмената. Ово изузеће се не проширује на класификацију учешћа које не обезбеђује контролу, у консолидованим финансијским извештајима. Стога се инструменти који су у појединачним финансијским извештајима класификовани као инструменти капитала у складу са параграфима 16А и 16Б или параграфима 16Ц и 16Д и представљају учешћа које не обезбеђује контролу класификују као обавезе у консолидованим финансијским извештајима групе.

Сложени финансијски инструменти (параграфи 28–32)

AG30 Параграф 28 примењује се само на емитенте недериватних сложених финансијских инструмената. Параграф 28 се не бави сложеним финансијским инструментима са становишта ималаца. IAS 39 се бави одвајањем уграђених деривата са становишта ималаца сложених финансијских инструмената који садрже обележја дугова и капитала.

AG31 Уобичајени облик сложеног финансијског инструмента је дужнички инструмент са уграђеном опцијом конверзије, као на пример, обвезница која се може конвертовати у обичне акције емитента, без других обележја уграђених деривата. Параграф 28 захтева од емитента таквог финансијског инструмента да презентује компоненту обавезе и компоненту капитала засебно у извештају о финансијској позицији, на следећи начин:

(а) Емитентова обавеза вршења предвиђених исплата камате и главнице чини финансијску обавезу која постоји све док се инструмент не конвертује. Приликом почетног признавања, фер вредност компоненте обавезе

је садашња вредност уговорно одређеног низа будућих токова готовине дисконтованих по каматној стопи која се примењује у то време на тржишту на инструменте упоредивог кредитног статуса који обезбеђују суштински исте токове готовине, под истим условима, али без опције конверзије.

(б) Инструмент капитала је уграђена опција конвертовања обавезе у капитал емитента. Фер вредност опције се састоји од временске вредности и унутрашње вредности, ако постоји. Ова опција има вредност приликом почетног признавања, чак иако ће резултирати негативним новчаним током ако буде извршена у том тренутку.

AG32 При конверзији конвертибилног инструмента приликом доспећа, ентитет престаје да признаје компоненту обавезе и признаје је као капитал. Првобитна компонента капитала остаје као капитал (иако се може пренети из једне линијске ставке у оквиру капитала у другу). Нема добитка или губитка од конверзије приликом доспећа.

AG33 Када ентитет угаси конвертибилни инструмент пре доспећа путем ранијег откупа или откупа у ком су првобитне привилегије конверзије непромењене, ентитет алоцира исплаћену накнаду и све трошкове трансакције за искуп или откуп компонентама обавеза и капитала инструмента на дан трансакције. Метод који се користи при алоцирању исплаћене накнаде и трошкова трансакције на засебне компоненте је усклађен са методом коришћеним приликом првобитне алокације на засебне компоненте прихода добијених од стране ентитета кад је конвертибилни инструмент емитован, у складу са параграфима 28–32.

AG34 Кад је алокација накнаде извршена, сваки резултирајући добитак или губитак се третира у складу са рачуноводственим принципима применљивим на компоненту која се на њих односи, на следећи начин:

(а) износ добитка или губитка који се односи на компоненту обавезе признаје се у добитак или губитак;

и

(б) износ накнаде који се односи на компоненту капитала признаје се у капиталу.

AG35 Ентитет може да измени услове конвертибилног инструмента да би се изазвала ранија конверзија, на пример понудом повољнијег коефицијента конверзије или плаћањем других додатних накнада у случају конверзије пре одређеног датума. Разлика између фер вредности накнаде коју добија ималац при конверзији инструмента према измењеним условима и фер вредности накнаде коју би ималац добио према првобитним условима, на датум измене услова, признаје се као губитак у билансу успеха.

Поново стечене сопствене акције (параграфи 33 и 34)

AG36 Инструменти сопственог капитала ентитета се не признају као финансијско средство без обзира на разлог због ког су поново стечени. Параграф 33 захтева да ентитет који поново стиче своје инструменте сопственог капитала одбије те инструменте капитала из капитала. Међутим, кад ентитет држи сопствени капитал у име других, на пример, финансијска институција која држи свој сопствени капитал у име клијента, онда постоји заступнички однос и, као резултат, ти поседи капитала се не укључују у извештај о финансијској позицији ентитета.

Кamate, дивиденде, губици и добици (параграфи 35 – 41)

AG37 Следећи пример илуструје примену параграфа 35 на сложени финансијски инструмент. Претпоставља се да је некумулативна приоритетна акција обавезно откупљива за готовину кроз пет година, али да се дивиденде могу исплатити према дискреционом праву ентитета пре датума откупа. Такав инструмент је сложени финансијски инструмент, код ког је компонента обавезе фактички садашња вредност откупног износа. Примена дисконта на ову компоненту се признаје у билансу успеха и класификује се као расход по основу камате. Све исплаћене дивиденде се односе на компоненту капитала и, у складу са тим, се признају као расподеле добитка или губитка. Сличан третман би био применљив да откуп није био обавезан, али код опције имаоца, или да је акција била обавезно конвертибилна у променљиви број обичних акција израчунатих да буду једнаке фиксном износу или износу који се заснива на променама основне варијабле (на пример, робе). Међутим, ако се нека неисплаћена дивиденда дода откупном износу, цео инструмент је обавеза. У том случају, све дивиденде се класификују као расход по основу камате.

Пребијање финансијског средства и финансијске обавезе (параграфи 42–50)

AG38 Да би извршио пребијање финансијског средства и финансијске обавезе, ентитет мора да има актуелно важеће законско право пребијања признатих износа. Ентитет може имати условно право пребијања признатих износа, као у споразуму о укупном поравнању или у неким облицима дуговања без могућности одштите, али таква права важе само при настанку неког будућег догађаја, обично неиспуњења обавезе друге стране. Према томе, такав аранжман не задовољава критеријуме за пребијање.

AG39 Овај стандард не даје посебан поступак за такозване “синтетичке инструменте”, који представљају групе засебних финансијских инструмената који су стечени и држе се ради симулирања карактеристика других инструмената. На пример, дугорочни дуг са флукутирајућом каматном стопом у комбинацији са свопом каматне стопе, који обухвата примање флукутирајућих исплата и вршење фиксних исплата, сједињује дугорочни дуг са фиксном каматном стопом. Сваки појединачни финансијски инструменти који заједно чине “синтетички

инструмент” представља уговорно право или обавезу са сопственим роковима и условима и сваки се може пренети или измирити засебно. Сваки финансијски инструмент је изложен ризику који се може разликовати од ризика којима су изложени други финансијски инструменти. Према томе, ако је један финансијски инструмент у “синтетичком инструменту” средство, а други обавеза, они се не пребијају и не презентују у извештају о финансијској позицији на нето основи, осим ако не задовољавају критеријуме пребијања из параграфа 42

Обелодањивање

Финансијска средства и финансијске обавезе по фер вредности кроз биланс успеха

AG40 [Брисан]

^y овом стандарду, монетарни износи су назначени у “новчаним јединицама” (н.ј.).

^y августу 2005. године, IASB је преместио сва обелодањивања која се односе на финансијске инструменте у IFRS 7 *Финансијски инструменти: обелодањивања*.

^y овом упутству, монетарни износи су назначени у “новчаним јединицама” (н.ј.).